

28.9.2012

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΠΡΟΣ ΤΑ ΜΕΛΗ

Θέμα: Αναφορά 0227/2012, του Vladimir Hasek, σλοβακικής ιθαγένειας, σχετικά με την εικαζόμενη παραβίαση των ευρωπαϊκών προτύπων εκ μέρους των ασφαλιστικών ταμείων στη Σλοβακία

1. Περίληψη της αναφοράς

Ο αναφέρων είναι γιατρός και διαμαρτύρεται για το γεγονός ότι τα ασφαλιστικά ταμεία της Σλοβακίας δεν τηρούν ούτε το ευρωπαϊκό δίκαιο ούτε τη νομοθεσία που έχει θεσπίσει το Συμβούλιο της Ευρώπης σχετικά με τις υπηρεσίες που παρέχουν και το είδος της δραστηριότητας που αναπτύσσουν. Ο αναφέρων παραθέτει πολυάριθμα παραδείγματα που δείχνουν την πλημμελή εφαρμογή της οδηγίας 89/391/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 12ης Ιουνίου 1989, σχετικά με την εφαρμογή μέτρων για την προώθηση της βελτίωσης της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων κατά την εργασία.

2. Παραδεκτό

Χαρακτηρίστηκε παραδεκτή στις 21 Ιουνίου 2012. Η Επιτροπή κλήθηκε να παράσχει πληροφορίες (άρθρο 202, παράγραφος 6, του Κανονισμού).

3. Απάντηση της Επιτροπής, που ελήφθη στις 28 Σεπτεμβρίου 2012.

Ο αναφέρων είναι γιατρός, ψυχίατρος, ο μόνος μέτοχος και εγκεκριμένος αντιπρόσωπος σε μια εταιρία περιορισμένης ευθύνης που παρέχει υγειονομική περίθαλψη βάσει συμβάσεων με εταιρίες ασφάλισης υγείας που λειτουργούν στη Σλοβακία.

Ο αναφέρων διαμαρτύρεται για την εικαζόμενη αδυναμία της Σλοβακικής Δημοκρατίας να συμμορφωθεί με το δίκαιο της ΕΕ. Θεωρεί ότι η εθνική νομοθεσία - Άρθρο 8 του νόμου αριθ. 581/2004 για τους φορείς υγειονομικής ασφάλισης και την εποπτεία στον τομέα της υγείας και ο νόμος αριθ. 578/2004 για τους παρόχους υγειονομικής περίθαλψης, το ιατρικό

προσωπικό, και τις επαγγελματικές οργανώσεις στον τομέα της υγείας αντιτίθενται στο Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ειδικότερα στο Άρθρο 16, Άρθρο 21(1) και Άρθρο 31, καθώς επίσης και στη Σύμβαση για την Προώπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, συγκεκριμένα στο Άρθρο 4(2) Άρθρο 14 και Άρθρο 17, στη Σύμβαση περί Αναγκαστικής ή Υποχρεωτικής Εργασίας (αριθ. 29) και στην Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

Ο αναφέρων επισημαίνει ότι ο εθνικός νόμος για τους φορείς υγειονομικής ασφάλισης, Άρθρο 8, προβλέπει ότι οι ασφαλιστές υγείας αποζημιώνουν μόνο «προγραμματισμένες υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης», δηλ. ένα προκαθορισμένο όγκο υγειονομικών υπηρεσιών που παρέχεται στη διάρκεια μιας καθορισμένης χρονικής περιόδου. Επομένως, δεν δικαιούται να απαιτήσει αποζημίωση για την υγειονομική περίθαλψη που πραγματικά παρέχεται.

Επιπροσθέτως, υπάρχει έλλειψη σαφήνειας και συνεκτικότητας σχετικά με τους τύπους υπηρεσιών υγειονομικής περίθαλψης που υπόκεινται σε αποζημίωση. Οι ασφαλιστές υγείας είναι ελεύθεροι, σύμφωνα με τον αναφέρων, να ερμηνεύουν την υπάρχουσα νομοθεσία κατά τρόπο που να τους ταιριάζει καλύτερα. Επιπλέον, δεν υπάρχει ανεξάρτητος διαιτητής στο επίπεδο της κρατικής εξουσίας που θα είχε το δικαίωμα να επανεξετάσει και να αξιολογήσει τον τρόπο με τον οποίο οι ασφαλιστές εφαρμόζουν την εθνική νομοθεσία σε σχέση με υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης που υπόκεινται σε αποζημίωση.

Ο αναφέρων επίσης θεωρεί ότι η εθνική νομοθεσία κλίνει σε μεγάλο βαθμό υπέρ των ασφαλιστών υγείας επιτρέποντάς τους να επιβάλλουν όρους και προϋποθέσεις στα συμβόλαια με τους παρόχους υγειονομικής περίθαλψης.

Επίσης, ο αναφέρων δεν είναι ικανοποιημένος με το γεγονός ότι η αποζημίωση για την προσφερόμενη υγειονομική περίθαλψη δίνεται στο τέλος του μήνα μετά την ημερομηνία έκδοσης του τιμολογίου. Εξαιτίας αυτού, δεν γνωρίζει κατά πόσο έχει ήδη φτάσει το όριο των προγραμματισμένων υπηρεσιών υγειονομικής περίθαλψης ενός δεδομένου μήνα και εάν θα χρειαζόταν επομένως να αναστείλει τις δραστηριότητες του ώστε να αποφύγει το βάρος υγειονομικής περίθαλψης χωρίς αποζημίωση.

Ο αναφέρων επίσης διαμαρτύρεται για την υποχρέωση που προβλέπεται στο νόμο για τους ασφαλιστές υγείας να διασφαλίζεται η προσωρινή αντικατάστασή κατά τη διάρκεια απουσίας του (πχ. λόγω διακοπών) και για το αντίστοιχο πρόστιμο σε περίπτωση μη συμμόρφωσης με αυτή την υποχρέωση. Θεωρεί πως είναι δύσκολο να συμμορφωθεί με την εν λόγω απαίτηση καθώς κατά τη διάρκεια απουσίας του θα πρέπει να πληρώσει ο ίδιος το μισθό του γιατρού που τον αντικαθιστά καθώς και να συνεχίσει να πληρώνει άλλα έξοδα που σχετίζονται με τις δραστηριότητες υγειονομικής περίθαλψης (νοίκι, κοινόχρηστα, μισθός για τη νοσοκόμα κτλ.).

Ο αναφέρων εξηγεί ότι σε περίπτωση όπου κανείς δεν θα είναι πρόθυμος να τον αντικαταστήσει, είναι υποχρεωμένος να εργαστεί 250 ημέρες τον χρόνο χωρίς το δικαίωμα άδειας μετ' αποδοχών, κατά παράβαση των δικαιωμάτων του για ανάπαυση, αναψυχή και περιορισμού των ωρών εργασίας του.

Κατά την άποψη του αναφέροντα τούτο ισοδυναμεί με καταναγκαστική εργασία η οποία έχει τεθεί εκτός νόμου από την Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τη Σύμβαση για την

Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών και τη Σύμβαση περί Αναγκαστικής ή Υποχρεωτικής Εργασίας.

Τέλος, ο αναφέρων θεωρεί ότι πληροί τις προϋποθέσεις τόσο ως εργοδότης όσο και ως μισθωτός εργαζόμενος δεδομένου ότι είναι το μόνο πρόσωπο σε μια εταιρεία περιορισμένης ευθύνης. Συνεπώς, έχει την υποχρέωση να διασφαλίσει τα δικαιώματά του όσον αφορά την υγεία και την ασφάλεια κατά την εργασία όπως αυτά προβλέπονται στην οδηγία 89/391/ΕΟΚ, ειδικότερα την πρόληψη κινδύνων που σχετίζονται με την εργασία, καθώς και στην οδηγία 2003/88/ΕΚ για το χρόνο εργασίας. Ωστόσο, ο ίδιος δεν είναι σε θέση να το πράξει καθώς υφίσταται επιβάρυνση στο σώμα, πνεύμα και τις αισθήσεις του και υπερβαίνει τα όρια του χρόνου εργασίας. Ως εκ τούτου, ισχυρίζεται ότι το Άρθρο 2 της οδηγίας 89/391/ΕΟΚ, το οποίο αναφέρει ότι η οδηγία εφαρμόζεται σε όλους τους τομείς δραστηριότητας, δεν έχει ενσωματωθεί στην εθνική νομοθεσία με τέτοιο τρόπο ώστε να ισχύει και για την εργασία στον τομέα της υγειονομικής περίθαλψης.

Παρατηρήσεις της Επιτροπής

Όσον αφορά το σύστημα ασφάλισης υγείας της Σλοβακίας, θα πρέπει να επισημανθεί ότι το δίκαιο της ΕΕ στον τομέα κοινωνικής ασφάλισης προβλέπει τον συντονισμό και όχι την εναρμόνιση των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης. Αυτό σημαίνει ότι κάθε κράτος μέλος δύναται να καθορίζει ελεύθερα τις λεπτομέρειες του οικείου συστήματος κοινωνικής ασφάλισης, συμπεριλαμβανομένου του είδους των χορηγούμενων παροχών, των προϋποθέσεων επιλεξιμότητας, του τρόπου υπολογισμού αυτών των παροχών και του ύψους των καταβαλλόμενων εισφορών. Το δίκαιο της ΕΕ για τον συντονισμό, και συγκεκριμένα ο Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 883/2004, παρεμβαίνει για να διασφαλίσει ότι η εφαρμογή των διαφορετικών εθνικών νομοθεσιών δεν επηρεάζει δυσμενώς τα άτομα που ασκούν το δικαίωμα τους στην ελεύθερη κυκλοφορία εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Εφόσον η αναφορά παραπέμπει αποκλειστικά στο σύστημα υγείας της Σλοβακίας, οι κανόνες της ΕΕ για τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης δεν ισχύουν για τα καταγγελλθέντα γεγονότα που σχετίζονται με το εν λόγω εθνικό σύστημα. Τα γεγονότα αυτά εμπίπτουν αποκλειστικά στην εθνική αρμοδιότητα και θα πρέπει να επιλυθούν στο εθνικό επίπεδο, σύμφωνα με τους ισχύοντες εθνικούς κανόνες και διαδικασίες.

Όσον αφορά τη διαχείριση των υπηρεσιών υγείας και υγειονομικής περίθαλψης, το άρθρο 168, παράγραφος 7 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης ορίζει ότι «στις ευθύνες των κρατών μελών εμπίπτει η διαχείριση των υγειονομικών υπηρεσιών και της ιατρικής περίθαλψης, καθώς και η κατανομή των πόρων που διατίθενται για τις υπηρεσίες αυτές.» Η ίδια διάταξη προβλέπει ότι «η δράση της Ένωσης αναπτύσσεται χωρίς να θίγονται οι ευθύνες των κρατών μελών όσον αφορά τη διαμόρφωση της πολιτικής τους στον τομέα της υγείας, καθώς και την οργάνωση και την παροχή υγειονομικών υπηρεσιών και ιατρικής περίθαλψης.»

Εφόσον ο αναφέρων διαμαρτύρεται ότι δεν είναι σε θέση να εξασφαλίσει τα δικαιώματά του για υγιεινές και ασφαλείς συνθήκες εργασίας, θα πρέπει να επισημανθεί ότι η νομοθεσία της ΕΕ για την υγεία και την ασφάλεια κατά την εργασία αποσκοπεί στην επίτευξη «βελτίωσης της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων κατά την εργασία» όπως αναφέρεται στην οδηγία πλαίσιο 89/391/ΕΟΚ σχετικά με την εφαρμογή μέτρων για την προώθηση της βελτίωσης της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων κατά την εργασία (Άρθρο 1,

παράγραφος 1).

Η οδηγία αυτή ορίζει ως μισθωτό εργαζόμενο «κάθε πρόσωπο που απασχολείται από έναν εργοδότη, συμπεριλαμβανομένων των ασκουμένων και των μαθητευομένων, εκτός από το υπηρετικό προσωπικό» (Άρθρο 3(α)).

Σύμφωνα με τη νομολογία του δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το κύριο χαρακτηριστικό της σχέσεως εργασίας είναι το γεγονός ότι ένα πρόσωπο παρέχει, κατά τη διάρκεια ορισμένου χρόνου, προς έτερο και υπό τη διεύθυνσή του υπηρεσίες έναντι των οποίων λαμβάνει αμοιβή (απόφαση της 14ης Οκτωβρίου 2010 του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου στην υπόθεση C-428/09, *Union syndicale Solidaires Isère*, παράγραφος 28 και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

Συνεπώς, αυτοαπασχολούμενα πρόσωπα, των οποίων η επαγγελματική δραστηριότητα δεν υπόκειται σε οποιαδήποτε εργασιακή σχέση με εργοδότη, δεν καλύπτονται, εκτός από ορισμένες μόνον εξαιρέσεις όπου ο αυτοαπασχολούμενος θα μπορούσε να θέσει σε κίνδυνο την υγεία και την ασφάλεια μισθωτών εργαζομένων, από τις οδηγίες της ΕΕ που αφορούν την υγεία και την ασφάλεια κατά την εργασία.

Ο αναφέρων εξηγεί ότι είναι ο μόνος μέτοχος και εγκεκριμένος αντιπρόσωπος σε μια εταιρεία περιορισμένης ευθύνης, ότι δραστηριοποιείται ως νομική οντότητα και ως εκ τούτου είναι εργοδότης του εαυτού του. Υπό αυτές τις συνθήκες και ενόψει των προαναφερθέντων, προκύπτει ότι η εργασία του αναφέροντος δεν υπόκειται σε εργασιακή σχέση και επομένως δεν καλύπτεται από τον ορισμό του «μισθωτού εργαζόμενου». Συνάγεται ότι η νομοθεσία της ΕΕ για την υγεία και την ασφάλεια κατά την εργασία, συμπεριλαμβανομένων των οδηγιών 89/391/ΕΟΚ και 2003/88/ΕΚ, δεν ισχύουν για τον αναφέροντα όσον αφορά τα καταγγελλθέντα γεγονότα καθώς οι εν λόγω οδηγίες ισχύουν μόνο για τους μισθωτούς εργαζόμενους.

Σε περίπτωση που ο αναφέρων θα πρέπει να θεωρείται σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο ταυτοχρόνως εργοδότης και μισθωτός εργαζόμενος για τον οποίο ισχύει η νομοθεσία για την υγεία και την ασφάλεια κατά την εργασία στη Σλοβακική Δημοκρατία, ως εργοδότης θα είναι αναγκασμένος να σεβαστεί τις απαιτήσεις υγείας και ασφάλειας και ως μισθωτός εργαζόμενος θα έχει δικαιώματα σε υγιείς και ασφαλείς συνθήκες εργασίας. Θέματα αυτού του είδους εμπίπτουν στο πεδίο αρμοδιότητας των εθνικών αρχών.

Ως προς τα παράπονα σχετικά με τις απολαβές, θα πρέπει να επισημανθεί ότι η αμοιβή δεν καλύπτεται από την κοινωνική νομοθεσία της ΕΕ. Το Άρθρο 153 παράγραφος 5 της Συνθήκης για τη λειτουργία της ΕΕ αναφέρει: «Οι διατάξεις του παρόντος άρθρου δεν εφαρμόζονται στις αμοιβές». Το θέμα επαφίεται επομένως στην αρμοδιότητα των εθνικών αρχών.

Όσον αφορά τις προβαλλόμενες παραβιάσεις των δικαιωμάτων που κατοχυρώνονται στο Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ειδικότερα στο Άρθρο 16 - επιχειρηματική ελευθερία, Άρθρο 21, παράγραφος 1, απαγόρευση διακρίσεων και Άρθρο 31 - δίκαιες και πρόσφορες συνθήκες εργασίας, είναι σημαντικό να παρασχεθούν οι ακόλουθες διευκρινήσεις σχετικά με την εφαρμογή του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Σύμφωνα με το Άρθρο 51 του Χάρτη, οι διατάξεις του Χάρτη απευθύνονται στα κράτη μέλη μόνον όταν εφαρμόζουν το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ο Χάρτης δεν διευρύνει το πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης πέραν των αρμοδιοτήτων της Ένωσης και δεν δημιουργεί καμία νέα αρμοδιότητα και κανένα νέο καθήκον για την Ένωση ούτε τροποποιεί τις αρμοδιότητες και τα καθήκοντα που καθορίζονται στις συνθήκες. Όπως αναφέρθηκε ανωτέρω, έχει αποδειχθεί ότι τα καταγγελλθέντα γεγονότα δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του δικαίου της ΕΕ γεγονός που θα καθιστούσε το Χάρτη εφαρμόσιμο.

Ως προς τις εικαζόμενες παραβιάσεις των δικαιωμάτων που κατοχυρώνονται στη Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, τη Σύμβαση περί Αναγκαστικής ή Υποχρεωτικής Εργασίας και την Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, αυτές οι διεθνείς νομικές πράξεις δεν έχουν εγκριθεί στο πλαίσιο της ΕΕ και συνεπώς θέματα σχετικά με την εφαρμογή και την ερμηνεία τους δεν εμπίπτουν στην αρμοδιότητα της Επιτροπής.

Συμπεράσματα

Η Επιτροπή δεν μπορεί να παρέμβει στην περίπτωση του αναφέροντα καθώς τα καταγγελλθέντα γεγονότα εμπίπτουν στην αρμοδιότητα του εθνικού δικαίου. Εάν ο αναφέρων θεωρεί ότι τα δικαιώματά του έχουν παραβιαστεί, μπορεί να προσφύγει ενώπιον των αρμόδιων εθνικών αρχών, συμπεριλαμβανομένων των δικαστηρίων, οι οποίες θα πρέπει να είναι σε θέση να εκτιμήσουν σωστά την υπόθεση λαμβάνοντας δεόντως υπόψη τις ισχύουσες εθνικές διατάξεις και τις διεθνείς υποχρεώσεις της Δημοκρατίας της Σλοβακίας.